

Posudek bakalářské práce Matěje Hájka Dospělý, dítě, stařec v díle Jana Čepa

Bakalářská práce Matěje Hájka analyzuje prózu Jana Čepa z povídkových sbírek 30. let. Student nesleduje Čepovu „nenapodobitelnou“ prózu ve všech jejích vrstvách, ale koncentruje se na některé základní postupy, které osvětlují, proč je opravdu tak specifická a účinná, úsporná a přitom dramatická, imaginativní a jazykově barvitá a myšlenkově bohatá. Matěj Hájek se snaží ve své bakalářské práci pochopit, jak pracuje subjektivace vyprávění, jak funguje introspekce a jakým způsobem se realizuje výrazná fokalizace.

Jak přesvědčivě dokládá Matěj Hájek, je Jan Čep je velmi málo realistou, naopak sdílí modernistickou skepsi k možnosti deskribování a představování reality i skepsi k příběhu. V tomto ohledu si je jistě blízký s americkým spisovatelem E. M. Forstrem, stejně jako jemu (v slavném opusu *Aspekty románu* z roku 1927) je Čepovi příběh jen nutným zlem. Analýza Matěje Hájka se také nesoustředí k příběhu, ale koncentruje se k postavám a jejich vzájemným vztahům a vztahům k prostoru, jež je obklopuje (který se ovšem, jak hezky a nápaditě ukazuje Matěj Hájek, zdá být také jednou z postav). Čepovi povídky se nedějí primárně v akcích či spletitých eskapádách, ale hlavně gestech a vnitřních rozvahách. Matěj Hájek, ač neopomíná duchovní rozměry Čepových próz, pozoruhodně dokládá, jak je jazyk spisovatele tělesný. Kapitoly věnované funkcím jednotlivých částí těla patří k nejzajímavějším částem práce. V hojných příkladech je zřetelné modernistické podloží Čepovy prózy. Oči, ruce, krev a zuby, tvář nejen naznačují spjatost s expresionismem, odkazují k primárnímu bytí postav ve světě, skrze ně se realizuje bezeslová původní, skoro by se chtělo říci archaická komunikaci mezi hrdiny a mezi bohem, kde jsou slova jaksi navíc. Vyvržená slova postav v přímých řečech se kondenzují často do úsečných vět a často se takto přibližují tělesným gestům. Hájek vycházející z kognitivní a fenomenologické perspektivy lingvistky Ireny Vaňové dokázal postihnout paradox slova jako media, slova performujícího tělesný pobyt člověka ve světě, slova symbolu, odkazujícího mimo lidskou realitu i slova vyprazdňujícího se běžným užíváním, slova svým významem bezvýznamného. V Čepovi takto postihuje i hlubší vazby s avantgardou, odpor k představování reality, a vysvětluje, proč je Čep málo ruralistou, ačkoliv jeho prózy se odehrávají na venkově, hledají archaický řád půdy, přírody a boha. V tomto smyslu jsou Čepovi prózy spíše blízké avantgardnímu konceptualizacím lidového umění, tak jak bylo formulováno ruskými tvůrci, jež pak u nás představili Roman Jakobson, Petr Bogatyrev. Ve 30. letech se k lidové tradici obraceli i čeští tvůrci. Zdůraznili na lidovém umění právě antimimetičnost, ne-ilustrativnost a symboličnost, vztah k archaickému řádu.

Svá východiska a nálezy pak Matěj Hájek aplikuje v analýzách dvou povídek z cyklu *Husopas Vrána* a *Albína Drůzová*. Tyto analýzy svědčí o pečlivém čtení a zaujetí, jen ne vždy využívají dostatečně možností, které si autor připravil v předcházejících kapitolách.

Student se dokázal kriticky pracovat se sekundární literaturou (na jednu místě se vymezuje proti jednomu pojetí poměrně ostře) a jeho schopnost formulovat je výborná. Jen některé kapitoly začínají vždy tak trochu kostrbatě.

Výsledné hodnocení navrhuji výborně s přihlédnutím k ústní obhajobě.